Juraj Medveď, Veľká Lomnica / r. 2001

# Nitrianski hrdinovia v dobe tekutej modernity

Timotej vystúpil z vlaku. Prechádzal očami zo stanice na peróny a nechal sa pri tom unášať davom. Ani netušil ako, ocitol sa na parkovisku. Rozhliadol sa a zbadal žltý taxík. Vedľa neho pofajčievala vysoká žena.

„Dobrý deň," podišiel k nej.

„Dobrý. Vezmem vás?" usmiala sa taxikárka.

„Ak vás môžem poprosiť..."

„Ale jasné," odhodila ohorok. „Ukážte, pomôžem vám," vzala Timotejovi čierny kufrík. „Prosím, sadnite si," zavrela za ním dvere. Sadla si za volant a naštartovala. „Kam to bude?"

„Potreboval by som sa dostať na Svätoplukovo námestie. Hovorí vám to niečo?"

„Jasné, hneď tam budeme. Len v centre niečo prerábajú, pôjdeme trochu okľukou."

„Spolieham sa na vás."

„Už ste boli v Nitre?"

„Párkrát."

„Máte tu rodinu?"

„Nie, ale idem na protest za rodinu. Bude dnes o štvrtej na tom Svätoplukovom námestí."

„Za rodinu?" preradila rýchlosť. Timotej si na jej zápästí všimol náramok v dúhových farbách. Nasucho preglgol.

„Áno, rodina je veľmi dôležitá. Človek ju potrebuje. Ako hovorí Písmo sväté: Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke, a budú jedným telom."

„Rodina je dôležitá," odvetila. „Ja som inak Patrícia, Paťa. Mám svoju rodinu rada, viete? Podržala ma v ťažkých chvíľach. Dokonca aj vtedy, keď som podstúpila tranzíciu. Vtedy sa skutočne ukázalo, kto stojí pri mne. Ako pri človeku," usmiala sa do spätného zrkadla. Timotej zamyslene sklonil hlavu. „Ste kňaz, však? Katolík, evanjelik?"

„Som katolícky kňaz," zdvihol hlavu a v zrkadle sa mu stretol pohľad s tým Patríciiným. „Timotej."

„Máte veľmi pekné meno. Čo znamená?"

„Má grécky pôvod," odkašľal si. „Je odvodené od slov timao a theos. Timao znamená ctiť si a theos je Boh. Mame sa veľmi páčilo, aj keď otec chcel mať Juraja."

„Takže niečo ako: Ten čo má v úcte Boha?"

„Áno."

„To sa vám veľmi hodí."

„Ďakujem.“

„Do riti!“ skočila Patrícia na brzdu. Taxík prudko zastal. „Prepáčte, tamto...“

*

Miňo poklepával prstami po volante. Sem-tam sa poobzeral okolo. Dispečer mu oznámil, že má byť pri nemocnici 12:45. Čakal už dobré štyri minúty a nikde nikoho nebolo. Pošúchal si vyholené temeno. Vtom zbadal, ako sa k autu blíži postaršia Rómka. Vliekla niekoľko igelitových tašiek. Zlaté náušnice jej ťahali ušné laloky skoro pod bradu.

„Bože,“ pošúchal si Miňo koreň nosa. Cigánka mu zaklopala na okno. Miňo ho stiahol dole a so zdvihnutým obočím a nakrčeným nosom na ňu pozrel.

„Dobrý, čakáte na mňa?“

No to určite, prešlo mu hlavou. „Neviem, volali ste si taxík?“

„Áno. Na meno Esmeralda Čonková.“

„Na 12:45?“

„Áno.“

„No tak si nastúpte.“

Žena obišla auto a otvorila predné dvere na strane spolujazdca. „Dozadu. Dozadu si sadnite,“ zvýšil Miňo hlas, keď ho Esmeralda prepočula.

„Jáj, prepáčte. Dobre idem tam,“ naskladala si igelitky na sedadlá. Zvalila sa vedľa nich a zapla si pás. „Prepáčte, že meškám, pane, mám veľa vecí. Nakúpila som lieky pre deti. Moja dcéra má malé dieťa, viete? Pomáham jej starať sa oňho.“

„Kam to bude?“

„Na Orechov dvor vás poprosím.“

Miňo otrávene pretočil oči. Na Orechov dvor jazdil nerád. Absolútne nemal chuť trepať sa na charitu, kde mníšky pomáhali Rómom, a k tomu to bolo ešte aj ďaleko za mestom.

„Zoberiete ma tam?“

„Áno, však idem.“

„Ďakujem vám, pán šofér, ste veľmi zlatý. Nie ako pán doktor. Tu ma bolí viete?“ ukázala si kdesi na bok. „Ale pán doktor mi povedal, že mi nič nie je. Že to mám iba stuhnuté, lebo sa málo hýbem. Ale ja to mám skôr od pohybu, viete? Okolo detí mám roboty vyše hlavy. Sám to určite dobre poznáte.“

„Uhm,“ pripojil sa Miňo cez mobil na rádio. Hneď na to sa ozvala rocková muzika.

„*Bílej jezdec jede tmou, bílej meč má nad hlavou...*“ ozvala sa z reproduktorov skupina Orlík. Miňo si rytmicky pokyvkával hlavou a práve od Zoboru vchádzal na zoborský kruhový objazd. „Boha,“ dupol na brzdu a Esmeraldu hodilo na predné sedadlo.

„Devla miro, Bože môj,“ zvýskla a chytila sa za nos. Pozrela pred seba, no Miňo už v aute nebol.

*

Po Triede Andreja Hlinku sa rútil šedý taxík. Žaneta rýchlo identifikovala zákazníka. Na autobusovej zastávke mestskej hromadnej dopravy stál divný chlapík. Cudzinec, pomyslela si. Na týchto problémových mám šťastie.

Skontrolovala, či má v priehradke vo dverách kasér. Keď ho nahmatala, vydýchla si. Odbočila k zastávke. Čudák sa obzeral po stromoch a absolútne ju nevnímal. Zatrúbila. Chlapík sa strhol a zameral pohľad na taxík.

„No poď asi sem, nie? Čo čumíš?“ zamrmlala nervózne Žaneta a stiahla okienko. Nemala rada, keď stála na zastávkach. A šoféri mestskej dopravy to nenávideli. „Čakáte na taxík?“ zakričala.

„Ano.“

„No tak si nastúpte, nemôžem tu len tak stáť.“

„Ano, už jdu,“ šmochtal sa muž k autu. Samozrejme, že je cudzinec, pomyslela si vodička. „Dobrý den. Já jsem volal taxi, ale nevěděl jsem, jaké má po mě přijít. Moc se omlouvám,“ zapol si pás.

„Vy ste Čech?“ zaradila Žaneta rýchlosť.

„No jo. Daniel Kohák, proč?“

„Iba tak. Kam to bude?“

„Přišel jsem za kamarádem. Půjdeme se podívat do nitranské synagogy. Znáte to?“

„Jasné,“ pridala Žaneta plyn.

„Víte, já jsem v Nitře ještě nebyl. Cestoval jsem dálkovým autobusem a asi jsem vystoupil dříve, než přijel na nádraží.“

„To určite,“ zasmiala sa Žaneta. „Stanica je úplne inde.“

„Prosím vás, dá se někde při synagoze najíst? Cestoval jsem čtyři hodiny a už jsem pořádně hladový.“

„Jasné, tam je pešia zóna. Kopec reštaurácií. Až je to podozrivé, že ich je toľko pri tej synagóge, nie? Títo židia ovládajú svet, to vám poviem. Dávajte si tam pozor, radím vám dobre," zastala Žaneta pri semafore. Zelenú minula len o chlp.

„Aha," napravil si muž jarmulku. „Jo, tak já vám pěkně děkuji za radu."

„Nemáte za čo," pozerala na semafor. „Keď môžem, pomôžem."

„Dobrého člověka já poznám hned."

Na semafore skočila zelená a Žaneta vyrazila. Prešla okolo čerpacej stanice a blížila sa k zoborskému kruhovému objazdu. Jedným očkom hodila do spätného zrkadla a všimla si Čechove divné vlasy.

„Vy ste ako ten, z tej skupiny reggae?"

„Prosím?"

„Či ste akože ten... Hipisák. Že máte také dredy."

„Jaké dredy?"

„No tie vlasy myslím."

„Tohle?" ukázal si na boky hlavy.

„Hej."

„To jsou pajesy, ne dredy."

„Že čo to je?"

„Pajesy. Víte, v židovské kultuře se nosí takové vlasy."

„Vy ste žid? Nie Čech?"

„Jsem židovský rabín a také jsem i Čech."

„Čo je rabín? Kurva, ach," dupla Žaneta na brzdu.

*

Patrícia z kufra vybrala hasiaci prístroj. Snažila sa z neho vytiahnuť poistku. Jedným okom pri tom pozerala na horiaci autobus zapichnutý v strome.

„Ukážte, pomôžem vám," vzal Timotej červenú nádobu a vytiahol poistku. Zaraz utekal k zadnej časti autobusu. Natiahol hadicu a spustil na horiaci motor prúd prášku. Patrícia odbehla po telefón. Roztrasenými rukami vytočila záchranku.

„Haló? Ako vám môžeme pomôcť?"

„Je tu havária. Pri zoborskom kruháči. V Nitre. Horí autobus, vyšiel z cesty a nabúral do stromov."

„Dobre. Viete mi povedať, či sú prítomní zranení?"

„Ja neviem," hodila Paťa očkom po Timotejovi. Zadúšal sa dymom a ktosi ho ťahal od autobusu preč. „Všetci sú v autobuse, nevychádzajú von..."

*

Miňo otvoril zadné dvere a opatrne vytiahol Esmeraldu von. Zbadal, že krváca z nosa. Pomohol jej dostať sa na chodník a vytiahol vreckovky. „Bolí vás to? Je to zlé?" priložil jej servítku k nosu a utrel krv.

„Devla miro, čo sa to deje?"

„Pozrite na mňa," skúmal jej zreničky. Zdalo sa, že je v poriadku. „Pridržte si tu vreckovku," vtlačil jej do rúk celý balíček. Všimol si, ako nejaký divný chlap ťahá od autobusu kňaza s hasiacim prístrojom. Rozbehol sa k nim.

„Ukážte," chytil Timoteja pod pazuchy a odtiahol ho preč.

„Nadýchal se kouře," utieral si rabín z čela pot.

„To vidím," pomohol Timotejovi sadnúť si na kraj cesty. „Ostalo v tom prístroji niečo?"

Rabín pokrčil plecami. Miňo si tričkom zakryl tvár a rozbehol sa do dymu. Vzal zo zeme hasiaci prístroj a vypustil z neho dva malé obláčiky prachu.

„Mám ďalší," pribehla Žaneta s červenou fľašou. „Len to, kurva, neviem zapnúť."

„Ukážte," vzala Patrícia hasiaci prístroj. Použila Timotejovu techniku a odistila ho. Miňo si všimol dúhový náramok na jej zápästí. „Čo je?" zhúkla naňho Paťa. Miňo o krok ustúpil. „Nevieš niečo spraviť s dverami? Ľudia sa nevedia dostať von," spolu so Žanetou sa pustili hasiť požiar.

Miňo sa rozbehol k svojmu taxíku a vytiahol z kufra bejzbalovú pálku. Keď ho Patrícia zbadala, na chvíľu zostala stáť ako soľný stĺp.

„Ustúpte," zamával Miňo na ľudí v autobuse. Zahnal sa pálkou a rozrazil sklo. Povybíjal všetky ostré črepy a z autobusu vyliezlo dieťa.

„Devla miro," dobehla Esmeralda. „Veď ten autobus je plný detí," podala prvému ruku a odviedla ho mimo cesty. Rabín Daniel odprevadil Timoteja k tvoriacej sa skupine. Spolu sa prihovárali deťom a pokúšali sa ich upokojiť. „Už ste v poriadku, dobre? Pozrite, za chvíľu budú všetci von. Už je dobre."

Medzitým sa začali ozývať sirény požiarnych áut a sanitiek. Netrvalo dlho a na miesto nehody dorazili prvé záchranárske autá. Hasiči promptne uhasili požiar. Miňovi, Patrícii a Žanete sa podarilo vytiahnuť aj zamdletého šoféra autobusu. Pri náraze do stromu si poriadne udrel hlavu.

Timotej zatiaľ zabával deti biblickými príbehmi a rabín Kohák s Esmeraldou im roznášali od sanitky čaj a magnézium.

*

„Tak ja už pôjdem," prehodil Miňo, pozerajúc za odchádzajúcimi hasičmi. Kruhový objazd prevzala polícia vyšetrujúca nehodu.

„Vezmete ma na ten Orechov dvor, pane?" otočila sa za ním Esmeralda. Nos mala prelepený leukoplastom. „Keď už teraz máte meškanie..."

„Jasné, poďte," hodil Miňo pálku do kufra.

„Majte sa pekne, dovidenia," obrátila sa Esmeralda na ostatných záchrancov. „A dávajte si pozor, prajem vám, aby ste šťastne zašli domov."

„Boh s vami, drahá pani," podišiel k nej Timotej a spravil jej na čelo krížik. „Boh s vami."

„Ja už tiež pôjdem," potiahla nosom Žaneta a odpľula si. „Mám toľko zmeškaných hovorov. Nechcem ani vedieť, čo mi povie dispečer," zasmiala sa nervózne. „Bože," ťukla na displej mobilu, „to už je toľko hodín? Musím ísť ešte po malého do školy," pozrela na rabína.

„To je v pořádku, já si nějak poradím," mávol Kohák rukou.

„To vážne?"

„No jo."

„Kam idete?" spýtala sa Patrícia.

„K synagoze. Teď už tam na mě bude čekat kamarád."

„Môžem vás tam hodiť. Pána farára veziem na námestie, synagóga je kúsok odtiaľ."

„Opravdu?"

„Samozrejme."

„To jsem vám velmi vděčný," usmial sa.

„Tak ja teda idem," mávla im Žaneta a vybrala sa k autu. „Dovi."

„Dovidenia."

„Počkajte! Počkajte!" pribehol k skupinke mladík s ukrajinským prízvukom. V nose sa mu blyšťalo septum a v obočí piercing. Na seba mal voľnú fialovú mikinu a v ruke mikrofón. „Prepáčte, my študenti žurnalistiky v Nitre. Ja Myra Nejižpapa a toto," ukázal na dievča s kamerou, „Anikó Molnárová. Svedkovia nehody spomínali, že vy pomáhali zachrániť deti. Môžete niekoľko viet v kameru prosím? Robíme reportáž v školu."

*

Patrícia si na raňajky vytiahla cottage cheese a nakrájala šalátovú uhorku. Zapla mobil, na ktorom jej okamžite vyskočila hromada upozornení. Ako prvú otvorila správu od kamošky.

*Girl, to čo jeeee? Šak ty si úplne slávna,* stálo pod preposlaným článkom. Patrícia ho otvorila. Uvidela fotografiu šiestich začmudených ľudí pokrytých prachom z hasiaceho prístroja. Všetci sa spolu držali za ruky. Nad článkom sa vynímal titulok: Nitrianski hrdinovia – zasiahli v poslednej chvíli. Z horiaceho autobusu vytiahli...